ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ—ՏԱՐԻ—ԹԻՒ—1136—ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ—7—ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ—1871

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 180 ղշ.
» Գաւառաց » 10 Օսմ.
Վեցամսեայ Կ. Պոլսոյ » 90 ղշ.
» Գաւառաց » 5 Օսմ.
Իւրաքանչիւր թերթի գին 30 փր.
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղուրուշ. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս դրուած յօդուածոց համար ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագրի —Ղալաթիա տիկին աստղարի, Կ. Պոլիս, Չինիլի խան, Մասիսի գրասենեակը։
Ճամբու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 7 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Եւրոպիոյ ամեն պետութեանց մէջ յառաջ տարուած զինուորական պատրաստութիւններն ապագային համար խաղաղական չեն, թէ եւ առած մը կայ որ կըսէ թէ խաղաղութիւնը հաստատ պահելու համար պատերազմի պատրաստ ըլլալ հարկ է, բայց փորձառութիւնը շատ անգամ հակառակը ցոյց կուտայ։ Եթէ Նաբոլէոն անցեալ տարի Բրուսիան պատերազմի պատրաստ չկարծէր, ոչ միայն պատճառ մը մէկէն 'ի մէկ պատերազմ չէր հրատարակեր Բրուսիոյ դէմ. Նոյնպէս եթէ Բրուսիա ալ պատերազմի պատրաստ չըլլար, պատճառ կամ պատրուակ չէր մատակարարեր Նաբոլէոնի։

Այսպէս ալ ներկայ զինուորական պատրաստութիւններն՝ որչափ որ պաշտպանողական նպատակաւ ըլլան, պատահաբար մէջ յարձակողականի հրաւէր են, մանաւանդ եւրոպական ներկայ վիճակին մէջ, ուր Բրուսիոյ անակնկալ յաջողութիւնները՝ անոնց նախանձը կը գրգռեն, անոնց կասկածը, եւ Գաղղիոյ ալ վրէժխնդրութեան հոգին։

«Հակոբ Հայութիւնն տարադրուեցաւ, կըսէ Ռէնինան Նախանձոր, ամեն մարդ պատերազմ կը խօսի. ամեն մարդ ապագային մէջ արիւնալից կռիւներ, խուժադուժ պարքարներ, եւ անհուն մնացորդներ կը նշմարեն ժողովրդոց մէջ. Այս բնաւ կը նուիրէ Գերմանիա քաղաքականութեան աշխարհին՝ կոյսերուն թողը հիւսուսի գլուխը դնելով։

«Ամեն մէկ ազգ, ամեն մէկ կառավարութիւն այս միջոցիս միակ հոգ մ'ունի. այն է իր զօրաց թիւը առաւելն բարձր գումարի հասցնել եւ առաջակայ պատերազմաց համար դաշնակիցներ փնտռել։

«Այս էր որ Պ. Պիսմարքն եւ Կէյսթ Թագաւորը Կաստէյնի մէջ

«Պէտք կըսէ՞ն Աւստրօ—Հունգարական կայսրութեան դաշնակցութիւնը կամ գոնէ չէզոքութիւնը ձեռք բերել. Ան այժմ բան մը չունենք աւելցնելիք մեր արդէն ըրած խորհրդածութեանց վրայ։

«Բայց Լոնտրայէն ու Բեդրսպուրկէն գրուած նամակներէ կը հասկցուի որ Կաստէյնի մէջ Պ. Տը Պիսմարքի ըրած փորձն եւ Պ. Տը Պոյսթի բռնած դիրքը, խոր յուզում պատճառեցին Ռուսիոյ մէջ, եւ հասարակաց կարծիքին ուժգին փափաք կը յայտնէ Գաղղիոյ հետ համաձայնելու։

«Իսկ Անգղիա ի՞նչ պիտի ընէ. Ինքզինք մեկուսացեալ որ առանձնութեան պիտի դատապարտէ՞, մինչ եւ իր բաղդը կենաց օր մը խաղու ենթարկուիլ Եւրոպիոյ ցամաք երկրին մէջ, չըլլալ՞ ձանձ անցեալին կըսունք առնել Գաղղիոյ հետ հաստատել այն դաշնակցութիւնը՝ զոր Թուաք կէրոզէն։ Այս միտումն օր քան զօր կը զօրանայ Մանշի նեղուցին միւս կողմը (Անգղիոյ մէջ)։

«Այս է խորհ վիճակին պարզ նկարագիրը։»

Փարիզի ապստամբութեան պատճառները քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովին առջեւ Պ. Թիէրի տուած վկայութիւններն ու յայտնած կարծիքն արդէն հրատարակած ենք։ Թոնոմէթիսէնէլ լրագիրն այն վկայութեանց ուրիշ մէկ կտորը մ'ալ կը հրատարակէ, այն է՝ պատերազմին ժամանակ Եւրոպիոյ մէջ եւ մէջ արքունեաց քով Պ. Թիէրի կատարած դեսպանական պաշտօնին պատմութիւնը, որ ակըութեանց քաղաքականութեան հոգին երեւան կը հանէ։ Ահաւասիկ իր խօսքերը.

«Անգղիա վարանման մէջ էր եւ մանաւանդ կը փափաքէր իր ընթացքը Ռուսիոյ ընթացքին վրայ կանոնաւորել։

«Ռուսիոյ մէջ 'ի նպաստ Գաղղիոյ համակրութիւնները քաջայայտ եւ բարձրաձայն կերպիւ ցոյց կը տրուէին ժողովրդեան ամեն կարգերուն մէջ։

«Կայսրը մեր երկրին բարեկամ՝ ըլլալը յայտնեց, բայց միանգամայն կըսէր թէ պատերազմ ընել չէր ուզեր։

«Ցայտնի էր որ Բրուսիոյ հետ կապուած էր. Ինչպէս —ցակաւէն յէնք գիտեր։

«Բանի մ'օր խօսքը խօսքերն ու դէմքերը փոխուեցան։ Հաւատալ ընկցուն թէ Բրուսիոյ պատրաստ էին բանալու պայմաններով հաշտութիւն ընել եւ առիթէն՝ զեւ որ չուռով վերջացնել գուշակ։

«Ինչ օգուտ ունի իմ վերջալ երթալս, կը պատասխանէի։ Ես ամեն իշխանութիւն ունիմ դաշնակցութիւններ ու փոխատուութիւններ կնքելու, եւ պատերազմին շարունակութեան համար ամեն կարգադրութիւն ընելու, բայց հաշտութիւն ընելու բնաւ իշխանութիւն չունիմ։

«Իտալիոյ Թագաւորը բաղդակցաբար նպաստաւոր էր մեզ։ Պաշտօնէից եւ զօրավարաց խորհուրդ մը գումարեց։

«Դուք երեք հարիւր հազար լաւ զօրք ունիք, կըսէի, հարիւր հազարը Լիոնի վրայ ղրկեցէք։ Զուիցերիայէն ու Ալպեան լեռներէն յղջապատեալ փախնալու միտ բան մը չունին, եւ պատերազմին բաղդը կրնան մեր կողմը դարձնել։ Մէջի պաշտպանութիւնը մեծ ձեր միջամտութեան պատճառաւ։

«Իտալիոյ կառավարութիւնը բաղդակցաբար դէմ կեցաւ այս յորդորման, որուն գիտաց պիտի հանէին Թագաւորն ու զօրապետները։

Սեպտ. 4ի տարեդարձը, որ միանգամայն Սէտանի անձնատուութեան տարեդարձին հետեւեալ օրն է, Փարիզի եւ համայն Գաղղիոյ մէջ խաղաղութեամբ անցաւ, այն է՝ առանց հրապարակային ցոյցերու։ Ներքին գործոց պաշտօնեայն շրջաբերականաւ մը արգիլեց այն ցոյցերը, եւ հանրապետականները ալ հնազանդեցան։ Մտածեցին որ հանրապետութեան ամեն կասկածը մեծ անխոհեմութիւն մ'էր իրենց հակառակորդաց առջեւ, որք անկարգութիւն գրգռելու առիթ կը փնտռէին։

Աւելեց զատ Ներքին գործոց պաշտօնեայն կըսէ իր շրջաբերականին մէջ թէ հասարակային ուրախութիւններ ընելու ժամանակը չէ։ Երբոր օտար զօրքերը Գաղղիոյ հողէն դուրս ելնեն, այն ժամանակ կրնայ ուրախութիւն ամեն տուներու եւ ամեն սրտերու մէջ տեղ պէտք է ունի։

Գաղղիոյ մէջ այս օրերս դատ մը տեսնուեցաւ, որ թէ եւ քաղաքական կերպարանք մը չունի, բայց դատին ենթակայ եղողներուն անունը քաղաքական հետաքրքրութիւն կարժէ։

Պ. Լօկրուէ անուն անձ մը որ ժամանակաւ Պ. Ժիւլ Ֆավրի մտերիմն եւ անոր առանձնական գործակալը եղած էր, Փարիզի Աշխատ Լիպէրալ եւ Վերիթէ լրագրոց մէջ յօդուած մը հրատարակած էր, որոյ մէջ կըսուէր թէ Պ. Ժիւլ Ֆավր անձնահաճ ապօրէն եւ անիրաւ կերպիւ Պ. Լօկրուէ բանտարկել տուած է։ Պ. Ժիւլ Ֆավր այս ամբաստանութիւնը, որ սուտ էր, իր անձին դէմ վատահամբաւութիւն մը համարելով դատ բացաւ անոնց դէմ, եւ որովհետեւ Պ. Լօկրուէ Պ. Ժիւլ Ֆավրի առանձնական կենաց գաղտնիքն ալ հրապարակած էր, Պ. Ժիւլ Ֆավր իր առանձնական կենաց վրայ ալ խոստովանութիւններ ընելու պարտաւորեցաւ ատեանին առջեւ։ Ցայտնեց թէ աւելի քան երեսուն տարի առաջ իր երիտասարդական խանդէն մղուիլ յարաբերութիւն կապած էր ամուսնացած երիտասարդուհւոյ մը հետ՝ որ հիմա մեռած է։ Այս խոստովանութիւնը՝ որ շատ դժնդակ էր Պ. Ժիւլ Ֆավրի համար, դատաւորաց սիրտը յուզեց. եւ թէպէտ մեծահամբաւ ճարտարախօսը գիտութեամբ հերքեց հակառակորդին ամբաստանութիւնները, բայց իր երիտասարդական մէկ սխալը հրապարակաւ խոստովանելու հարկադրեցաւ, որ Գաղղիոյ մէջ խիստ քիչ անձանց ծանօթ էր։

Ատեանը Պ. Լօկրուէն յանցաւոր դատելով, տարի մը բանտարկութեան եւ 1000 ֆրանք տուգանաց դատապարտեց. Վերիթէ եւ Աշխատ Լիպէրալ լրագրոց հրատարակիչներն ալ ամիս մը բանտարկութեան եւ 500 ֆրանք տուգանաց դատապարտեցան։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 14 դեկտ. առաւօտ.

Այս գիշեր Պ. Թիէրի մէկ պատգամագիրը կարդացուեցաւ Ժողովին մէջ. Պատգամագիրը հարկաւոր կը գտնէ Ժողովին գաղթուիլը, որ գործելով հանգիստ մը չպիտի ըլլի, այլ թող պիտի տայ երեսփոխանաց որ գաւառական նոր ժողովոց ընտրութեան ներկայ գտնուին, ուր իրենց ներկայութիւնն անհրաժեշտ է. Միանգամայն այս գաղթուիլը կառավարութեան ժամանակ պիտի տայ նոր աշխատութիւններ պատրաստելու։ Աւելեց զատ՝ այս գաղթուիլը երեսփոխանաց միջոց պիտի հանդիսանէ, որ կըլլան՝ յառաջ գրուած այն խնդիրոյն առջեւ, թէ Գաղղիա հանրապետութի՞ւն պիտի ըլլի թէ միապետութիւն։

Արդէն քուէարկեալ տուրքերը կը բաւեն փոխատուութեանց տոկոսով [illegible] մը ըլլալու. իսկ դեռ քուէարկուելիք տուրքերն ալ փոխատուութեանց զեղջավճարին ապահովելու սահմանուած են։

Արդէն ձեռք բերուած [illegible] վիճակին առջեւ կառավարութիւնը կը հանեն որ եւ է նոր տուրք խնդրել մինչեւ Ժողովին աշխատութեանց վերջանալն [illegible] ժամանակը եւ ձգել։ Առանց կարգն են նախ նախնական նիւթոց վրայ առաջարկուած տուրքն եւ յաւելագրելի անձինք։

Կառավարութիւնը՝ Ժողովին մինչեւ դեկտ. 4 գաղթելու առաջարկութիւնն անդրադէ կը պաշտպանէ։

Պատգամագիրը կեղրոնական միութեան հրաւէր կարդալով, եւ երկրին համար բարգաւաճ եւ փառաւոր ապագայի մը վրայ վստահութիւն կը յայտնէ։

Ժողովն յանձնաժողովին առաջարկութեան համեմատ իր գաղթուելը դեկտ. 17էն մինչեւ դեկտ. 4 կորսէ, 25 անգամէ յանձնաժողով մ'անուանելով, որպէս զի իր գաղթման միջոցին կառավարութեան ընթացքին վրայ հսկէ։

Բէռլին 15 դեկտ.

Ֆրանչիսկոս Յովսէփ կայսրն երեկ հոս հասաւ, ուր մինչեւ ամսոյս 25 կենալու դիտաւորութիւն ունի։

Պառ 15 դեկտ.

Կիյիոմ կայսրն երէկ իրիկուն մեր քաղաքն եկաւ եւ պայծառ ընդունելութիւն մ'եղաւ իրեն. Իրիկունը բոլոր քաղաքը լուսաւորուեցաւ։

Ֆլորէնցա 15 դեկտ.

Արքայական հրամանագիր մը Դեր-

մանիոյ նաւահանգիստներէն եւ Սեւ ծովէն եկած բոլոր նաւերը քառանթինայի կենթարկէ։

Փարիզ 15 մայիս.

Ազգային պահապան գնդերուց զէնքերնկէշյութիւնը քանի մը գաւառաց մէջ սկսաւ՝ առանց մինչեւ հիմա դժուարութեան մը հանդիպելու ։ Ամեն տեղ անդորրութիւնը կատարեալ է։

Երէկ իրիկուան նստին մէջ Արտաքին գործոց պաշտօնէայն Գերմանիոյ հետ կնքուելիք նոր դաշնագրութեան մը ծրագիր ներկայացուց, որ քանի մը մաքսական զիջումներով վեց նոր գաւառաց անմիջապէս պարպուիլը ձեռք բերելու վրայ կը կայանայ։

Թուրէն 17 մայիս.

Ակնիս լերան երկաթուղին այսօր հանդիսիւ բացուեցաւ ։ Կառախումբը 22 վայրկեանի մէջ Ակնիս լերան տակէն ծակուած ճամբէն յաջողութեամբ անցաւ, եւ միւս դարձին բազմաթիւ Գաղղիացի ճանապարհորդներ բերաւ։ Օտար ազգաց տարբերութիւն նշմարուեցաւ այս ուղեւորութեան միջոցին։

Ուղեւորութենէն հետէ հացկերոյթ մը տրուեցաւ 900 հրաւիրելոց։

Գ. Վիսքոնթի Վենոսթա Գաղղիոյ բարօրութեան համար բաժակ առաջարկեց. Գ. Լէֆրան Իտալիոյ բարեկամութեան համար, եւ Ջաւքըթիերիոյ երեսփոխանն ալ՝ ամեն ազգաց բարեբաղդութեան համար։

Ուրիշ բանախօսութիւններ ալ եղան։

Զօրս խոցալի պաշտօնեայք եւ մէկ ալ Գաղղիացի պաշտօնեայ ներկայ էին կոչուեր։

Իրիկուանը Թուրէն միլանդարձան մեծ լուսազարդութեամբ։

Մադրիտ 15 մայիս. իրիկուն.

Նախկին կայսրուհի Եւժէնին այս առաւօտ հոս հասաւ եւ անմիջապէս Քարաբանչէլ գնաց։

Փարիզի Ալմանիական դեսպան Գ. Արնիմա՝ Ֆոն Պուլոսի Գաղղիայէն վերջնաւորելը կամ Լոնտի ալ կուտն վար դրուելը միայն խնդրեց։

Վերսայլ 17 մայիս.

Ազգային ժողովին երէկ իրիկուան ժամերին ըրած յանկարծական նիստին մէջ, Ալզասի բերքերուն 1869 ին պայմանին վրայ Գաղղիա մտնելուն վերաբերեալ դաշնագրութիւնը քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը առաջարկեց որ դաշնագրութիւնը քանի մը փոփոխութեամբ ընդունուի։

Ալզասի բերքերը երբոր ուրիշ երկիր երթալու համար Գաղղիայէն անձնին, ամբողջ մաքս պիտի վճարեն։

Ետոյ Գ. Թիէր խօսելով ծանոյց ժողովին թէ չորրորդ կէս երկիրնը պարպուած էր վճարուելու։

Այս յայտարարութիւնը ջերմ ծափահարութեամբ ընդունուեցաւ ։

Ետոյ դաշնագրութիւնը քուէի դրուելով՝ 31ի դէմ 533 ձայնով ընդունուեցաւ։

Լոնտոն 16 մայիս.

Նախընթաց տարիներուն հետ բաղդատելով այս տարի ցորենի բերքը շատ պակաս է Անգղիոյ մէջ։

Շէֆիլտի եւ Լիտսի մէջ աշխատութիւնը դադրեցնող գործաւորաց թիւը կաւելնայ։

Պորթօ 16 մայիս.

Յունաստանի Թագաւորական ընտանիքն Աթէնք գնաց։ Նոյնն մեծափառութիւնը տասն օրէն հոս պիտի դառնան Դանիմարքայի Թագուհին ընդունելու, որ հոս կ'սպասուի ։

Վիեննա. 18 մայիս.

Ռումէլիի պարտուց բաժինք 67, 20
Աժիօ 118 30

Լիվերպուլ 18 մայիս.

Բամպակ, Մ. Ն. Օ. 9½—10
Ծախուած 18000 հակ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Նախկին Քաղաքէր Աշմէտ Մուխթար պէյ Էֆէնտին Շէյխ-իւլ-իսլամ անուանեցաւ.

Նախկին ստախանութեան պաշտօնեայ Խալիլ փաշան Սէլանիկի կուսակալ անուանեցաւ.

Քոնիայի կուսակալ Աշմէտ Թէվֆիգ փաշան Սուրիոյ կուսակալ անուանեցաւ.

Աֆրիկէի Տրիպոլիոյ կուսակալ Հալէտ փաշան Ադրիանուպոլսոյ կուսակալ անուանեցաւ.

Ադրիանուպոլսոյ Ասիմ փաշան Քոնիոյ կուսակալ անուանեցաւ.

Զէրքէզ գաղթականաց յանձնաժողովին նախագահ Ռամիզ փաշան Քոնեայի կուսակալ անուանեցաւ.

Բերութէ Էֆէնտին Պասաիֆի (?) կուսակալ անուանեցաւ.

Իզմիրի Նախկին կուսակալ Վէյսի փաշան Զէրքէզ գաղթականաց յանձնաժողովին նախագահ անուանեցաւ.

Պետական խորհրդոյ գիտական ժողովոյ անդամներէն Տաղհար պէյ Նէմէժիկէ գաւառ անուանեցաւ։

Վեհ. Կայսրը Պետական խորհրդին նոր կազմութեան մը տալ ուզելով հետեւեալ բաժանմանց անձինքը նոյն խորհրդին անդամ անուանեց.

Վեհմ. Ջամմաւ նուրի փաշա.
» » Խալէմ »
» » Մահմուտ »
» Վիտինի փաշա.
» Շերիֆ Ալի փաշա.
» Մուսթաֆա փաշա.
» Գլխաւորական [illegible] յանձնաժողովին նախագահ Աշմէտ փաշա.
» Ընկերական կուսակալ Հասան փաշա.
» Գ. Ցոփանջեա Լոհէմ փաշա.
» Արդարութեան խորհրդոյն տանելի անդամ Վասիլ էֆ.

Այս անուանումներն հիմնովին սուտ կը հանեն այն պարտոյ զրոյցը թէ կառավարութիւնը Պետական խորհրդոյ միջինելու գիտաւորութիւն ունի։

Վեհ. Աալի ան Օսմանեան [illegible] պաշտօններէն չորհեց պաշտօնեայ Խաս փաշային։

Շաբաթ օր Աբուհեան կաթոլիկ ազգային կողմէ երեք եկեղեցական եւ երեք աշխարհական պատուիրակութիւն Բ. Դուռն երթալով խնդրագիր մը մատուցին Մեծ Եպարքոսին, նորին Բարձրութիւնը պատուիրակութիւնը քաղցրութեամբ ընդունելով, ըսաւ որ իրենց կախ մնացած խնդրոյն լուծման համար քիչ մը ժամանակ ալ համբերելնին պէտք է։

Բ. Դուռը՝ Յունաց Պատրիարքական ընտրելոց ցանկին մէջէն Կիպրոսի եւ Քիոսի միտրապոլիտներուն անունները ջնջելով, միւսներուն ցանկը Պատրիարքական տեղապահին ղրկեց։

Չորեքշաբթի կիրակի օրը ընդհանուր ժողով գումարելով, նոյն ցանկին մէջէն երեք անուն ընտրեցին եւ Ս. Սինոդին ղրկեցին. Ասոնցմէ ալ Նախկին Պատրիարք Գեր. Անթիմոս ընտրեց։

Գեր. Անթիմոս արդէն երկու անգամ Պատրիարքութեան ըրած է եւ 80 տարին անցած է։

ՀՈՒՍԱՆԴԱՆՈՒԹԵԱՆՑ

ԽՈՀԱՄԵՐ ՈՍԿՈՒՍՈՒ

6 մայիս.	Երկուշաբթի իրիկուան	50	8
7 »	Երեքշաբթի առաւօտ բացուեցաւ	49	39
	կէսօր	50	

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ամէրիկէի թաղական խորհրդին փակման հրամանաւ լուծուիլը մեծ յուզմունք պատճառեց մէջտեղ Թաղին մէջ. ժողովրդեան մեծ մասը վարչութեան այս անօրէնութիւնը Թաղեցւոյն իրաւանց բռնաբարութիւն մը համարելով խիստ անգամ, եւ վարչութեան կողմէն գրուած աւանամանակեան թաղական խորհրդականները չընդունելով իր կողմէն ուրիշ անձինք կարգելու ձեռնարկած էր։

Այսոր առաջքն առնելու համար Ս. Պատրիարքը Հայր շաբաթ իրիկուն Սէլամէ երթալով՝ կիրակի առաւօտ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ մէջ երկար խօսք մը խօսեցաւ, որով նախ թէ ինքն կը հրատարակէր, թաղական իր թաղ. խորհրդոյ լուծման խնդիրը։

Ս. Հայրիկը մեր ազգին համար նշանակութիւն չունեցող կարգադրութեան եւ ապօրինութեան անունի փորձառութիւններ հերքելէ եւ Թաղ. խորհրդոյն դէմ փորձական ապօրէնութիւնը պաշտպանելէ ետեւ՝ «Հայ լուսաւորութեան ալ քաղաքականական պատւոյ մ'ընծայեց, բակայ. «Լրագրաց վրայ փառաբանութիւն չկայ. «զի անոնք իրենց չունին համար «կը գրեն. պաշտօնական մը համար ամեն առաջնորդութիւն յանձնաժողովին»։

Այս միջոցին ժողովրդեան մէջէն մէկը Ս. Պատրիարքին առանձնապատուութիւնն ընդմիջելով պոչեց. «Սրբազան՝ «Հայր, այդ խօսքերուն տեղը հոս չէ, «հոս Ս. Աւետարան քարոզելու եւ «հոգեւոր խօսք խօսելու տեղ է»։

Արդարեւ կարգէ դուրս եւ անփոյթ էր այս ընդմիջումը բայց ներ[illegible] բացակայ դէմ ըրած ընդհանուր Թշնամանքն ալ ոչ նուազ անվայել եւ անտեղի էր։ Երբեք չէր սպասուէր Երիւանէն Հայրիկէն այսպիսի ծրի Թշնամանք մը ընդհանուր հայ ժամաւո դէմ, որոց մէջ եթէ կրնան անարժաններ, չկան համար ասա խօսողներ գտնուին, իրենց կարեւոր չափ ազգին ծառայող, իրենց պաշտօն պահող եւ ազգին ամեն յառաջ ու հանրական փափկացներ ալ կը գտնուին։

Թող ներէ մեզ Ս. Հայրիկը հարցնել թէ ո՞ր օրէնքն, ո՞ր սահմանադրութեան եւ, մանաւանդ ո՞ր Աւետարանին հրամայած է ցորենը որոմէն զատելու իրաւունքը։ Ինչ կրնէր ըսել եթէ մենք ալ իրեն եւ եկեղեցական դասուն մէջ մոլի սոփեստ եւ անարժան անձինք գտնուին ըսելով բոլոր եկեղեցական դասը նոյն շրջոլ լեցոր եւ ամենը մէկէն վտարահանուէր, մանաւանդ ապականութիւնը կամ յանցանքը ընդհանուր ընդհանրացնելով ըսէիք այսպէս բոլոր նորին Սրբազնութիւնը, ամբաստանելով նախատեց բոլոր հայ ժամուս հրապարակաւ, եկեղեցւոյ բեմին վրայէն. նախատինք մը, որոյ դէմ ոչ միայն մենք կը բողոքենք, այլ եւ հասարակաց խղճմտանքը, այլ եւ արդարութիւնը, նոյն իսկ Աւետարանը՝ որոյ պաշտօնեայն եւ վարդապետն է իւր սրբազնութիւնը։

Ամէրիկէի Թաղ. խորհրդին լուծման վրայ ալ քանի մը խորհրդածութիւն ունինք, զոր ներկայ խնդրոյն հետ չխառնելու համար յաջորդ թերթոյ մը կը թողունք։

ՍՈՒՐԲ ՏԵՂԱՑ ԽՆԴԻՐԸ

(Շարունակութիւն տես Թիւ 1129)

«Աշա Վսեմ. Տէրութ. պատմեցի բառ ձեր Բարձր. հրամանին՝ բառ Ս. Պատրիարքը՝ եւ ահա ականատես եղաք Օսմանեան բարձրագոյն Տէրութեան այսքան գովելի գործերէ 'ի վեր հաստատած հայրապետական այս Ֆրանսիական միջամտութեան երեսէն բաց տանելի նեղութիւնները, հալածանքները եւ ըրած կորուստները զորս Երուսաղեմի յաջողակ հնարքներ եւ դեռ այսօր նոր իրաւունքներ յափշտակելու ձեռք կը զարնեն, Բերկմոն Տէրութ. իմ կը խնդրեմ իմ կողմէս իմ Վեհափառ եւ յանձնաւոր Թագաւորիս համար հզօրաւոր Հայոց ազգին իրաւանց կապատան կէտերը 'ի վեհափառութեան խնամոց եւ նորին Հայրական քաղցր անիրաւութիւնները եւ զլխաւորութիւնները իւր սիրելի հպատակին իրաւանց վրայ գործելու միջնորդել. եւ եթէ Դուք Վսեմ. Տէրութ. այսքան մանրախնդիր քննութեամբ յայտնի տեսնէք եւ իմանալէն յետոյ գործելով պահել սիրելի ընկերներս կը խնդրեմ այս օրէն առաջ, ո՞վ զինեալ, զ՞ով զրկեալ, զ՞ով միջնորդ գտնած, առաջէք ինձ հ'արդելի, զի այս ցաւերը զորս Ֆրանսիականք հետեւելով հասուցած են մեզ եւ մինչ կը հասցնեն, ալ անտանելի են մեզ եւ անհամբերելի։ Առաջէք Տէրութ. իմ, եթէ Բարձրագոյն Տէրութիւնը չունի մեր պաշտօնական լալ, մեր կողմանց ներք տեսնել, որ երբէք չեմ յաւար-տաղէք մեզի. վասն զի մեք հոս այս մեզմէ ձեռք գերի եւ խաղալիք եմք եղած, ալ չպիտի համբերեմ, եւ ամենայն զրութեամբ պիտի բողոքեմ եւ չպիտի դադարիմ 'ի բողոքելոյ։

«Մեծապատիւ Օսմանեան Տէրութեան վեհափառ Թագաւորին մերոյ, բառ Վսեմ. Վեզիր փաշային, երբէք չներեր իւր հպատակաց անիրաւութիւն, որ իւր իմաստութեան տակ գտնուած հպատակաց արդար իրաւունքը կորսուի. ասոր յայտնի ապացոյց կրնայ ծառայել ձեր առջեւ Օսմանեան տանձարին հնութիւնը որ այսօր աչքերնուս դիմացն է, որուն համար ահա յաւուր հրամաններ եւ քննիչ իրեկեց 'ի Թագաւ նորին Վեհափառութիւնն, եւ դեռ 'ի Գամասկոսէ կուգեն։

«Այո՛, եղած է ժամանակ որ Տէրութեան օրէնսդիր չէն կրցած հաստկցընել, եւ մեր 'ի վերոյ հասկցուած բանները վրայօք ալ յանկարծ վեհափառութիւն չկինսր ըլլար եւ ըլլալ ալ օրէնսդիր չէ. այլ վասն զի'նչ կարծէ երբեմն միջոցը, բայց ոչ երբէք կը մոռցուի. այլ երբ օրինաւոր կերպիւ գործին խնդիրները կը յայտնուի եւ կզգացուի, իսկոյն արդար վճռահատութիւնն ալ վրայ կը հասնի. ասոր պէտ ալ նոյնէ Տէրութ. այս գործերուն մէջ որքան կենսական կէտեր կան, որ մենք երբէք չէինք գիտեր, եւ չէր ալ յուսացուեր որ այս տարիներուն ետապատկութիւններ եղած ըլլան, անյուսալի բաներ, անլսելի խարդախութիւններ դուրս ելան յայտնեցաւ, է որ դուք անձամբ պատմեցիք, եւ է որ գործք ինքնին յայտնեց. 'ի հարկէ այս մեր առաւելները քննիչները եւ լսածները բոլոր պիտի տեղեկագրեմք Բ. Դրան եւ պիտի ծանուցանեմք մի բառ մի, եւ Բ. Դուռն ալ բառ առնի կը տնօրինէ. ուրեմն դուք երբէք կասկած մի՛ ընէք. որդեգրացես դիտեմ, եւ բանին ճշմարտութիւնը հասկըցնել մեր պարտաւորութիւնն է. ուրեմն դուք միամիտ կացէք»։ Ըսելով վերջացուցին թէ Վսեմ. Վալի փաշան եւ թէ Վսեմ. Միւնիֆ էֆէնտին իրենց խօսքերը։

Գարձեալ Վսեմ. Վալի փաշան յառաջուց տակ թէ «փաստերը տասթա-

մուղ, ձեր ըսածներէն շատ բաներ հասկցուեցաւ, եւ շատ մը մութ մնացած պարագաները լուսաւորուեցան. բայց ինձ այնպէս կը թուի, որ նոյն դուռները այդպէս անկրաւորաբար ձգուելուն գլխաւոր պատճառ մը պիտի ըլլայ, վասն զի ինչպէս որ թէ՛ իրենց քաշած յատակագիծը (խարթայն) թէ ձեր քաշածը յայտնի կը ցուցընեն որ Լատինաց գերեզմանատան արեւմտեան կողմը օրինաւոր ճամբայ կայ եւ իրենց աւելի դիւրին է անկէց գործածել. այդ մարդիկները այդ բան իրաւունքը չճանչցողներէն չեն, 'ի հարկէ գիտեն. բայց ինչպէս կարելի է որ իրենք բառ իրենց քմաց պէտք իրաւանց վրայ դուռ ձգեն, բոլոր աշխարհի եւ Տէրութեանց հակառակ է այդ եւ կառավարութիւն. ուրեմն եթէ այս բանիս յատուկ պատճառ մի կայ թէ ձեր եւ թէ Լատինաց կողմանէ, այն ալ եթէ իմացընէք, աւելի լաւ կ'ըլլայ, գոցէ գործին ալ աւելի դիւրութիւն կ'ընծայէ. ըսէք ուրեմն.

«Բանի որ Ձեր վսեմութիւնը կը խաղցրէ եւ կը կամի իմանալ բան եւս պատճառ այն պատմելու գործոյն, ուրեմն պարտաւոր եմ Ձեր Մեծութեանը պատմել նոյն բան պատճառներն մանրամասնաբար, բայց Մ. Պատրիարքը եւ ոչ այնպէս պատմել միջամտէ.

«Այս գերեզմանատան դռներուն խնդիրը ուրիշ խնդիրէ ծագած է որ շատ հնաւանդ է, եւ նոյն դռներուն ձգուելուն մէջ 'ի կած գաղտնի նպատակը յայտնել չեն ուզեր Լատինք. վասն զի իրենց ըրած յայտնի անիրաւութիւնը իրենց վրայ հասած կըլլայ. բայց 'նս կը յայտնեմ. դժնդակ Ցեարք, ինչպէս յատակագծին մէջ կերեւի, Ս. Սիոն լերան վրայ Լատինաց գերեզմանատան կից պարտէզ մի ունին մեր Հայոց անտեսաց. Լատինք իրենց միտքը դրած են 'ի վաղուց նոյն պարտէզէն բաւական մեծութեամբ մաս մի՝ այսինքն 750 կանգուն գետին իրենց կողմը կորզել ու եւ իրէ եղանակաւ, ինչպէս ըրած են իրենց գերեզմանատան մէկ մասը զոր վերը յիշեցինք, որով իրենց գերեզմանատունն աւելի ընդարձակել. եւ այս խնդիրը ժամանակ ժամանակ մեր առաջնորդներին թէ եւ գանազան եղանակաւ, այսինքն երբեմն իբր շնորհք եւ 'ի սէր եղբայրութեան խնդրելով, երբեմն ուրիշ տեղի հետ փոխել առաջելով, երբեմն սպառնալիքներով ալ եւ սարսափ ձգելով իրենց պաշտպան եղող Տէրութեանց անունով. երբեմն մինչ հոգւոյ ակամբ նայելու պարտաւորութեան, եւ երբեմն մեծ մեծ խոստմունքներ ընելով. լաւ եւս է ասել՝ խաբել կամելով զմեզ իբրեւ աշտառ մանուկ, ինչպէս կիտարին մէջ այն Հրէայն, որ իւր խոստմանց խաբէութեամբն յանձնադրել կը ջանայ որդւոյ ձեռքէն պատուական ասիկն. Աւտնք կը կարծեն թէ Հայոց միաբանութիւնը Սիոն լերան վրայ ունեցած իւր ստացուածական տեղին յարգը եւ արժէքը չգիտեր. Այլ. երբ տեսան որ անոր յարգը իրենց կարծածէն աւելի լաւ գիտէ, եւ գիտնալով Լատինաց այդպէս խարդախ խնդիրներ մերժեր եւ պիտի մերժէ յաւիտեան. քանի որ չեն ճշմարիտ, չեն արդար եւ չեն անխարդախ. երբ այս եղանակներով Հայոց միաբանութիւնը չկարողացան խաբել, երան այս գերեզմանատան դռները չինելու խնդիրը հնարեցին, այսինքն յանկարծ մեր Հայոց գերեզմանատան վրայ երկու դուռ մեկին ձգել եւ մենք որչափ խորհեցուցինք եւ խանգարեցինք, իրաւունք պահանջեցինք եւ այլն, ամենն ալ 'ի գերեւ ելաւ. քանզի մերն ըսած չը-

կար. քանզի Տէրութեան պաշտօնատանց անգամ բարեխնամ թողտուութեամբ հրամանները կատարելու դժուարութիւններ կը հանէին. 'ի հարկէ այն անփոյթ ենթերցողները երկիւղէն խեղճ Հայոց ազգին 'ն ալ ապա [illegible] իրաւունքը պիտի երեւար, պիտի բանադրուէր, բաղը, բոլոր, պատուանդանը, պատգամաւորք անշուշտ պիտի ըլլային, ինչպէս որ եղաւ. Լատինք յաղթութեան գանձը հասարակաց իբրեւ փողոցի յաղթութեան կամարը, փառքի չնորհիւ, որոնց յաղթութեան դռներն մենք ելել 'ի նախատինս Հայոց միաբանութեան, կարծեցին որ եղաւ կատարեցաւ. բայց զրկեալ Հայոց միաբանութիւնն կ'աղաղակէր եւ աւէր զրկեալ եմ յորժամ եւ անարգեալ խուճապ չնորհիւ ...... կաղաղակեմ առ Լատինն եւ չկամիր լսել եւ իմ իրաւունքս ետ դարձնել, կաղաղակեմ առ Քաղաքապետն, նա եւս ոչ կարէ զիմ իրաւունս կորզել բանաւորին ձեռքէն. կաղաղակեմ առ Բ. Դուռն, եւ նա ոչ գիտեմ ինչո՞ւ իմ խնդիրներուս կարեւորութիւն չտար եւ չպատասխաներ, թէ եւ այս աղաչանաց ձայնը չէր լսեր, բայց զրկողին ականջին սուր արդարութիւն կը հնչեր, իսկ ինչպէս ներքէն գէնքը կը ասպնտայէր. Այս իրաւահաւատութենէն ալ ազատելու համար եւ Հայոց միաբանութեան բերանը գոցելու համար որ չաղաղակէ, միջոց մը գտնելու չսուշացին Ֆրանչսկեանք եւ յաջողեցան ալ եւ դրան իրենց կամակատար հոմանի Պօնաչկին մեկը, որ նախ իւր կողմանէ եւ յետոյ նոյն միաբանութեան կողմանէ շատ խաղանձանոր կը խնդրեր նոյն վիրավիրաւ պարտէզին կտորն եւ կըսեր թէ «Եթէ կը հաճիք նոյն կտորն տալ, ես ֆրանչսկեանները կը համոզեմ որ նոյն ձեր իրաւանց վրայ բացուած երկու դռներն ալ բոլորովին ձեր ուզածին պէս անմշակ կերպիւ գոցուին». Երբ այս խնդրոյն բացատրական պատասխան տրուեցաւ ուրիշ անգամ մի գործակալ գալով ըսաւ. «Եթէ կամիք նոյն կտորն տալ, դռները գոցելէն զատ՝ նոյն պարտէզի կտորի արժեքութեան չափ անոր փոխարէն գետին մը կուտանք»։ —Ըսի, «Գ. Հիւպատոս, նոյն տեղին համար դրամ չեմ ընդունիր, այլ տեղի հետ կրնամ փոխել եթէ ուզած տեղս ըլլայ. ինչպէս որ դուք կուզեցուցած տեղնիդ չափ ինձ մօտենալու չափ արժեւորութեան ու նայց։—Ըսաւ՝ չատ լաւ. ըսէ, ո՞ր տեղ կուզես։—Ըսի՝ Գեթսեմանի ձորին մէջ Ս. Աստուածածնայ գերեզմանին մօտ Լատինաց պարտէզը, ուր կան ութ հատ ձիթենին [illegible] ծառ կոչուած, Քրիստոսի աղօթատեղւոյն մօտ։ Երբ այս լսեց Գ. Հիւպատոսը, ժպտեցաւ եւ ըսաւ. «Այդ թէ կարելի՞ բան է այդ. եւ ինչպէս կրնայ ըլլալ»։

«Երբեմն տայի ես ալ, ինչպէս կրնայ ըլլալ Ս. Սիոն լերան վրայ 750 կանգուն գետին ալ ինչ տեղի մը հետ փոխել, Ձեր մեծութիւնը միթէ չը գիտեր, որ մեր տեղը ոչ թէ միայն մեզ համար, այլ ամենայն ազգաց համար եւս Ս. Սիոն լերան անունով պանծալի եւ անուանի մի է (Ամուդատ), ձեր տուածն տեղէն աւելի յարգի եւ աւելի մեծ. ուրեմն մտքերնիդ ինչ է, ո՞չ ապաքէն դուք ըսիք թէ ուղեցէք Լատինաց ձեռքը դրուած տեղերէն մէ տեղ մը կուպէք եւ ես բառ այնմ [illegible] թէ չէք կամիր, շատ լաւ, մեր գետինը մեզ պէտք է»։ Այս բանին վրայ շատ մը խօսակցութենէ ետքը վերջապէս այն օրն ալ գնաց։—

(Շարունակելի)

. . . Խմբագիր.

Սամաթիոյ հայոց եւ հոյոց[illegible] ազգային սարանցայ այն անուլի 'պատարագներն, 'ի մեծ յաւ արտի ազգասիրաց, հրէց յաղթանակ տանելու պահուն. զոգ ընդդիմակ իմն հայոցն եւ հոյնոց երկոսասեզը ամենը 'ի մի կերպին ձգելով Ա. Բ. Դ.'ի բարեկամ ընկերութիւնը ծնանի Ֆնդդիմակ իմն այն. վասն զի այդ մեծ նպատակը գործադրելու, այսինքն Սամաթիոյ աղաղայիս այն մեծ խնդրոյն աւելու, չատեր ձեռնթափ ընկերակցան եւ դեռ չատե՞ր կը փորանին . . . 'ի ընմին արկանելով այն մեծ արդիւքնե. ըրն թէ նեւթական եւ թէ բարոյական. եւ այս վերջին բառը չեցանելով կը կրկնեմ. արգելքներ բարոյական, զոր կարգ մը նախանձոտ անձինք կը յարուցանեն ընդդէմ ամեն ազգօգուտ ձեռնարկութեանց։ Ա. Բ. Գ.'ի բարեկամը յառաջանել կը նետուէին թէպէտ ամեն այս մեծ նպատակին, արհամարհոտ մերժելով այն արգելքներուն զոր ուղին դարձնել խաւարին գործաւորք. ուստի անթերի յառելով իր սուրբ նպատակին՝ որ իր ահաւորին մէջ երկուքը կը բաժնուի. այսինքն իր հասոյթին 2/3 ալ նպաստել Աղքատաց վարժարանի եւ 1/3 ալ հաստատել ընթերցարան մ'ի Սամաթիա Ա. Բ. Գ.'ի բարեկամ ընկերութիւնը ծնաւ այնպիսի ժամանակ մը, յորում գեղեցիկ սկսի զասախարակութեան առաջին արգասիքն առածարին. Աղքատաց եկեղեցին անհուն կ'ալզուէր. ժամանակ մը յորում Սամաթիոյ հայ երիտասարդութեան երակաց մէջ անտարբերութեան եւ անպիտերակարութեան թագնը ասելու կը ցոլանար, ջանաց յաջողութեան մաղթելով երկուքն ալ. մեծ էր նպատակը մեծ պէտք էր իր յորութիւնն ալ. ուստի երկրիր ձայն տալու հայ երիտասարդութեան, 260 անձինք դարդ արձագանք տուին այս նուիրական ձայնին եւ հաւաքիր ուշադարձ ըրին զայն,

Շնորհակալութիւն իրենց, ապրին բարերարք.

Էֆէնտի, ընկերութիւնս այսօր կը փափաքի պատուական յարգոյդ միջոցաւ հրատարակել իր առաջին ամեան արդիւնքը որ է 260 բաժանորդ, ընդ ամենը չարաթական 507 ռաւէկ զին մէկ տարուան 1014 ղշ. ուսկից՝ բացի ընթերցարանէ յաղ ընկերութեանս համար եղած ծախքը հանելով, 578 ղշ Աղքատաց բաժինը յանձնեցինք փոխասան էֆէնտիի եւ ընկալագիր ընդունեցինք.

Ներկայ պատեհ առթիւ մեր անկեղծ շնորհակալութեան հաւատոյն կը նուիրենք այն մեծապատ անձանց՝ որք հաճեցան իրենց նուէրներով պատուել ընթերցարանս որոնց կարգէն են նաեւ Արտաշէս Նիկոլայ Մանգուտեան Մեծ. Խմբագրապետը, որք հաճեցան իրենց թերթերէն մէյ մէկ օրինակ նուիրել։

Ընդունեցէք, էֆէնտի, մեր անկեղծ յարգանքը։

Ա. Բ. Գ.'ի Բարեկամ
Սամաթիոյ Ընկերութեան վարիչ
2 ապր. 1871 ժողովոյ

Ատենադպիր — Ատենապետ
Բ. Ս. Քէհեաեան — Մկրտիչ Մուրատեան

1871 ապր. 5 'ի Բաղչէճըխ.

. . . Խմբագիր.

Բաղչէ կողմանէ երկու երեւելիներոց քաւէարկութիւնը կատարուեցաւ օգոստ. 22ին. քուէհաւաքին եղաւ 20 քուէով եւ հետեւեալ Մեծ. անձինք համեմատական քուէ առցան.

Մեծ. Յովհաննէս էֆէ. Գանչակեցեան
» Յարութիւն » Մանուկեան
» Մկրտիչ » Մուրատեան
» Գրիգոր » Խաչիկեան

Ուստի կը խնդրուի Մեծ. խմբագրիներէն, որ բարեհաճին յառաջիկայ կիւրակէ վերոգրեալ Մեծ. անձինքներէն միայն երկուքին համար իրենց քուէնին Ս. եկեղեցին բերել ժամը 5 էն վերջ եկած քուէներն ընդունելի չեն։ Նախագահ ընտրող ժողովոյ.

Կ. Ճ. Հայրապետ

---

6 Ապր. 1871 Սամաթիա

. . . Խմբագիր.

Կը խնդրեմ՝ որ ներկայս Ձեր պատուական լրագրին յառաջիկայ թերթով հրատարակել տալ, մինչ Հոկտեմբեր 3 չորսէ օրերն եւս հրատարակել բարեհաճիք.

Սամաթիոյ Հայկական ընկերութեան ընդհանուր ժողովոյ դիւանը կը ծանուցանէ՝ որ յառաջիկայ Հոկտեմբեր 3 կիրակի օր ժամ 6 էն մինչեւ 10 Հայկազեան դպրոցին մէջ ընդհանուր ժողով գումարելով 1870 Նոյեմբեր 1 գումարեալ ընդհանուր ժողովոյ որոշման համեմատ ընկերութեանս ընդհանուր հաշիւները եւ ձեռնարկներու կանոնաւորութեանց գլխաւորութեան պիտի ենթարկուի, բայց 'ի առնելէ ընկերութեանս նպատակը մէկ քանի խնդրոց վրայ պիտի խորհրդակցուի.

Նաեւ Ձերդ ծխոյ ընդհանուր ժողովոյ Դիւանի ընտրութիւնը պիտի ըլլայ.

Ուստի, բոլոր այն ազնիւ ընկերներէն որոնք լաւ գիտեն թէ իրենց ներկայութիւնն օգտակար եւ պարտաւորութիւն է ընկերութեանս, կ'ակնկալուի որ նոյն օրը որոշեալ ժամուն ներկայ գտնուին բարեհաճին.

Հայկ. Ընկերութեան Ընդհանուր ժողովոյ ատենադպրութիւն

Ատենադպիր — Ատենապետ
Գ. Միքայէլեան — Բ. [illegible]

ՀԱՒԱՔՈՒՄՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԴՐ. ՏՐՈՑ

ՑՈՒՑԱԿ Է.

1870–1871

Նախորդ հրատարակութեան գումարը	100000
Մեծապատիւ էֆէնտիք	
Եսայի Գրիգորեան	75
Միհրդատ Փափազեան ա.	25
Խաչատուր Յովհաննէսեան ա.	25
Յակոբ Ա. Հագարեան	75
Խաչատուր Մ. Մարգարեան	75
Պետրոս Պէշիքեան	75
Յովհաննէս Բարազանեան	75
Յովհան Բուզուբեան	75
Դանիէլ Տըգրանեան	75
Յովհաննէս Գ. Միքայէլեանց	75
Կարապետ Տրդատեան	75
Մ. Գրիգոր Աէֆէրեան	75
» Գէորգեան	75
Մ. Թադէոս Ծիլէեան	75
Կարապետ Յարութիւնեան	25
Ակոպ Մարտիրոսեան	25
Մանուկ Մանուկեան	25
Յակոբ Պետրոսեան	25
Նշան Յակոբեան	25
Գրիգոր Կարապետեան	25
Աբրահամ Պողոսեան	25
Խաչատուր Տէր Աբրահամեան	25
Ղազարոս Եղիաեան	25
Յակոբ Մատթէոսեան	25
Մ. Եղիա Տէր Արսէնեան	25
Գրիգոր Միրզաեան	25
Յարութիւն Բաբաեան	25
Յակոբ Յակոբեան	25
Պօղոս Յովհաննէսեան	25
Նշան Սէմէրճեան	25
Ձատուր Հագարեան	25
Գրիգոր Յարութիւնեան	25
Յովսէփ Զաւէնեան	25
Մարտիրոս Խաչատուրեան	25
Սարգիս Աբրահամեան	25
Կարապետ Մ. Յարութիւնեան	25
Մարտիրոս Համբարձումեան	25
Խաչատուր Յարութիւնեան	25
Տիգրան Բանդաւեան	25
Կարապետ Եսայեան	25
Օհան Գրիգորեան	25
Պօղոս Մ. Յարութիւնեան	25
Գրիգոր Կարապետեան	25
Կարապետ Մինասեան	25
Մ. Եղիա Սահակեան	25
Յակոբ Իշխանեան	25
Կարապետ Յովհաննէսեան	25
Սիմոն Գրիգորեան	25
Կարապետ Փափազեան	25
Գրիգոր Յովակիմեան	25
Բարսեղ Դ. Բէշիքեան	25
Սարգիս Ռուբինեան	25
Խաչատուր Կարապետեան	25
Մինաս Յովհաննէսեան	25
Ռուբէն »	25
Կարապետ »	25
Ստեփան Մ. Նալբանդեան	25
Մելքիսեդ Մարգարեան	25
Եղիա Մարգարեան	25
Յարութիւն Քրիստեան	25
Ղազարոս Յակոբեան	25
Գրիգոր Թումանեան	75
Յարութիւն Ճանիկեան	75
Խաչիկ Քօչեան	75
Հանիկ Քոչարեան	75
Գրիգոր Կարապետեան գ.	25
Յովակիմ Քասանճեան	75
Մ. Պօղոս Արապեան	75
» Քիւրքճեան ա.	25
Մ. Կարապետ Յովհաննէսեան	75
» Քաջբերեան	75
Մ. Յակոբ Յովհաննէսեան	75
Միքայէլ Սարգիսեան ա. բ.	50
Պետրոս Ինճէեան ա.	25
Սիմոն Յարութիւնեան	75
Գրիգոր »	25
Յովհաննէս »	25
Յովսէփ Պետրոսեան	25
Մ. Գրիգոր »	25
Եղիկ Յակոբեան	25
Նշան Յովհաննէսեան	25
Աւետիս Եղիսէեան	25
Հնազանդ Պէրպէրեան	25
Միհրան »	25
Ղազարոս Իգնատիոսեան	25

Գէորգ Արիստակէսեան 25
Բաբէլ Մանուկեան 25
Գէորգ Յովհաննէսեան 25
Յովսէփ Քերէստեճեան 75

Գումար 103423

4 սեպտ. 1871
Ի Պատրիարքարանի Հայոց
Գում-Գաբու

'Ի Դիմաց Ազգ.
Կեդր. Տնտ. Խորհրդոյ
Գանձապետ
[illegible] Յ. Մ. Հ[illegible]

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
ԴԱՍԱԳԻՐՔ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ

Մինչեւ 'ի Հայոց թուն 'ի 1870

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՑ
Մ. Յ. ԶՕՀՐԱՊԵԱՆ

Ամեն հայ գրավաճառաց քով կը գտնուի. գին մէկ քառորդ Մէճիտիէ։

ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՐԱՆ

[illegible]

Արմաշու վանից միաբան Արմ. խորէն վարդապետի աշխատասիրութեամբ Գաղղիերէնէ հայերէն աշխարհաբառ լեզուի թարգմանուած համառօտ կարեւոր ծանօթութեամբք։

Կը ծախուի Պ. Յ. Գասպարեանի գրատանը 'ի Զաբթիէ Երլար փողոց. գին կէս արծաթ մէճիտիէ։

ՀՌՈՎՄԱՅ
ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏԻՆ ՆԱԽԵԿԵՂ
ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԻՒՆԸ

ՏԵՍԸ ԱՌԱՋԻՆ
ԵՒ
Ս. ՊԵՏՐՈՍԻ ՆԱԽ ԱԹՈՌԸ
ՏԵՍԸ ԵՐԿՐՈՐԴ

Հասմի Լա Փարիթողէ անուն լրագրին 261 եւ 284 թիւերուն մէջ հրատարակեալ երկու կարեւոր եւ հետաքրքրաշարժ յօդուածոց թարգմանութիւնն են, երկու գատ տետրակներով տպուած։

Կը գտնուին Պ. Յ. Գասպարեանի գրատանը եւ ուրիշ հայ գրավաճառաց քով. Գին իւրաքանչիւր օրինակին 40 փարա։

ՅԵՆԻ
ԽԷՄԻՆՔ ՔԻԹԸԲԸ
ԿԱՄ
ՀԱՄՈՒԻՐ ԽՕՍԵՐԻ
ՇԽՄՏԻՆԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉ
ԿԱՄ
ՄԻՇՏ ՀՈՒՐ ԱՇԽԱՐՀԸ
ԳՈՒԼԱՆՍԻՐ ԹՈՒՐՔԻՑԵ ԽՕՍԻ

Կը ծախուի ամեն հայ գրավաճառաց քով. Գին 3 Ղուրուշ.

ԱԶԳ

Երէկ ժամը ցերեկուան 6ին մի-
ջոցները Դէրէոր Գէոզէրէան Էֆ. ընդ. բարերարութեամբ եւ մեծ. 4 թատերականով 85 լիրանոց ռեսաւէկի բացումը մը կատարուած է։

Այս կորուստով բացուելուն արդէն բերկրելով եղած ըլլալով, գանողին եւ նոյն իսկ կասայնին համար արժէք մը չունենալը կը ծանուցուի։

ՅԱՆՈՒՑՈՒՄ

Իէնի-Քաւսուի մէջ յառաջիկայ սեպտեմբեր ամսոյ 22ին աղջկանց համար բարձրագոյն կարգի վարժարան մը պիտի բացուի, յորում հինաւորական դաստիարակութեան համար աւանդուած յարմարութիւններ պիտի ընծայուին. երեք բարեկիրթ Ամերիկացի տիկնանց հովանաւորութեամբ, որոնցմէ մէկը հաշտուոր բժշկական գրաքնութիւն մը վկայագիր ընդունած է, եւ ժամանակը ինամք պիտի տանի աշակերտաց առողջութեանը համար։ Անգղիերէն ալ պիտի ուսուցուի առանց յաւելուածոյ պահանջման, եւ միանգամայն աշակերտաց ծնողները իրենց ուսանողներ կարող եւ փորձ դասատուաց ձեռօք։

Ուսանողք կարդացողութիւններ ալ կրնան ընդունիլ ուրիշ լեզուաց համար։

Գիշերօթիկ աշակերտաց վճարելին է 25 Օսմանեան լիրա տարին. Արտաքին աշակերտաց կէս Օսմանեան լիրա պիտի վճարեն ամիսը. Այսոնց յատկացուած կերակուրը գալոցէն պիտի տրուի։

Աւելի տեղեկութիւն ուզողները կրնան դիմել Կոլեժիա փէրշէմպէ Բազար Մինասեան եւ եղբարց Ամերիկեան մթերանոցը։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆՔ

Կայսերական զօրաց համար գնուելիք 210.000 օխայ ալիւրին 100 օխան 60 ղուրուշի առաջարկեալ գնահատութենէ յառաջիկայ երկուշաբթի օր սեպտեմբերի 13ին վերջնական գնահատութիւնը պիտի կատարի 'ի Տարի Շուրա ժամը 6ին միջոցները։

Ցինչեալ ալիւր մատակարարելու դող վաճառականք կը հրաւիրուին յիշեալ օր ժամը 6ին ներկայ գտնուիլ 'ի Տարի Շուրա։

6 սեպտեմբեր 1871
Ի դրան Սերասքերի

Մէյլոցի կայսերական Տէրսաղանէին պէտքերը համար գնուելիք 200 թոնէլաթա անուշեն նիւմէրօ 'նիւքաւի հանքային ածուխը գնահատութեան դրուեցով, ամէն մէկ թօնէլաթան 30 շիլինի առաջարկեալ գնահատութ. ուստի յիշեալ ածուխը մատակարարելու դող վաճառականք կը հրաւիրուին յառաջիկայ հինգշաբթի օր սեպտեմբերի 9ին ներկայ գտնուիլ 'ի Տարի Շուրա ըլլալիք վերջնական գնահատութեանը ժամը 6ին միջոցները բեռ Տանկայի։

4 սեպտ 1871
Ի Դրան Սերասքերի

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԱԶԴ

Զինուորական դպրոցական

Ի բարձրագոյն բժշկական համալսարաններու մէջ բժշկութեան արհեստը կատարեալ ուսումն եւ վկայագիր առած բժիշկներէն կայսերական զինուորութեան բժշկական պաշտօնի մտնել ուզողները կրնան ներկայանալ 'ի դուռն Սէրասքէրի, Տօքթ-Շօւր ժողովին Աշխէյէ ալայէւ մասնաժողովին անդամները, ուր այն պաշտօնակալութեան վերաբերեալ պայմաններուն տեղեկանալով կրնան եթէ հաճին պաշտօնի կոչուիլ։

12 օգոստոս 1871

ԻԼԱՆ

Այլ ընձը օրանալու հիմնայուն առնալ մը Թոպուբլարընտան Պաղտատ վիլայէթի էմվալ ռասմիէյլարի իլէ միւլթէզիմին մէ էսնաֆա վէրիլուբ էսմանի պիթթէլէսինէ պաշթերի հիւքմինտէ մաքթուլ օլան սէնէտաթըն պիր թագսիթինի չալընտըշ օլտուղու թէհգիգ գըլընտըղընդան, պոնլարըն գանըգէյէրի մէյտանէ մէ գանըգէրի սահին օլսըն բէլքի օլունմազ

ըգ Տէրի ատաէէթլէ մաղինթիւձ, նար մէ ալըպ մէ ակէր քէսան նէսալէրինտէ նէ գատար մաղպութ մէ ոնէդէ վար իսէ Տարի Շուրա մուհասէպէ Տայիրէսինէ կէթիրմէք իւզրէ իթիմէէրի լազըմ կէլուր։

21 օգոստոս 1871
Պապը Սէրասքէր

ԻԼԱՆ
ՅԵՆԻ ՊՕՍԱՃԸ ՏԻՒՔՔԵԱՆԸ
Թօփհանէյի Ատրէսի Դէյլաքլար տէսինէ
Տուքքեանը Նօ 67

Իշպու Պօյաճը տիւքքեանը եէնի թէքրիլ օլունմուշ օլուպ, ճանֆէս, ավլուս, դաուֆէ մէ դըրէք կիպի հէր նէվիս իփէքլի իմթա իլէ, մէ յուհա, մէ քաղմիր, լահօր կիպի հէր նէվիս եաշրլու իմթա մէ ռէնկի, բանթալօն մէ ճէյէգ կիպի հէր նէվ էլպիսէ էլ-բօպա ուսուլիւնէ նէֆիս օլունարաք պոյանըրքան, մէ պէյազ դըլըք լէ-քէլէրի չըգարըլմաղ մէ օլուսպու իլան օլունուր։ 8

Տէրհէրօր Խոչ-Բեքեան Մուհլս

Այս յուդիրը շաբաթը երեք անգամ կը հրատարակուի, երկուշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը. Բաժանորդագրութեան տեղերն են կ. Պոլիս Զինիլի խանը վերի յարկը թիւ 6 Մասիսի խմբագրատունը։

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգաբարձուաց անձերուն։

ԻԶՄԻՐ. Սահիան աղա Տէօտէեան։
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Թորոս աղա ռակերէ։
ԱՏԱՓԱԶԱՐ. Մնսրաղ աղա Յ. Գէորգեան։
ՊՐՈՒՍԱ. Կարապետ աղա Թաղէօսեան։
ՌՈԴՈՍԹՈ. Համբարձում աղա Քուրդիւլեանդեան։
ԵՐԶՆԿԱ. Խաչատուր աղա Եղիազարեան։
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զաքարեան։
ՄՈՒՇ. Մկրտիչ աղա Փօթիկեան։
ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Վարդան էֆէնտի Աբգարեան։
ԵԱՏ. Մ. աղա Խաչիկեան։
ԹՈՔԵԱՆ Մկրտիչ աղա Աչքեան։
ՀԱԼԷՊ. Նիկողայոս աղա Տէր Մարգարեան։
ԵՐԶՆԿԱՑ. Բաղէոս աղա Բաղդասարեան։

Ուրիշ քաղաքներէ ատորագրուիլ ուզողներն այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Ն. Ս. ԽԱՍՈՒԳԵԱՆ.

Կ. ՊՕԼԻՍ ԶԻՆԻԼԻ ԽԱՆ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

(ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՅԻ ՀԵՏ 100 ՂՈՒՐՈՒՇԷՆ)

Լոնտրա 3 ամիս ղուրուշ	109¼—109¾—	
Մարսիլիա	»	

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ
7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Անգլ. լիրա	ղուրուշ	109.15
Նափոլէոն ոսկի	»	87,12
Իմփէրիալ ռուս	»	89
Քէրըմից	»	51,22
Հինգ ֆրանք	»	—
Հինգնոց	»	104.12
Զլինձ	»	117 30

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ԱՐՄՏԻՔ

Ցորեն կարծր	Պէքաբուպէզ	26	—28	
»	» Ազազ	26	—34	
»	» Գալէքէ	26	—28	
»	» Պուրկազ	23	—25	
»	» Թէքիրտաղ	23	—25	
կակուղ	Ազաք	24	—27	
»	» Պէսարապիա	29	—30	
Կերքա Թունա		24	—27	
Ցորեն կակուղ Պուրկազ		20	—24	

Վառնա	20—24
» » Գալէքէ	22—26
Եգիպտացորեն Թունա	16—17
» Անատոլ.	16—17
Գարի Թունա	10—11
» Անատոլ.	10—11

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

ԽՈՋԱԿ ԶՕՐ

Պուրսա	ղուրուշ	30—45
Անատոլու	»	
Քօլօս		
Էտիրնէ	»	
Պակած	»	

ԲԱՄԲԱԿ

		Ղուրուշ
Կէյվէ	հօխա	9 —
Իզմիր	»	10 —
Ադանա	»	9½—
Պարսկաստան	»	7½—
Վրաստան	»	7½ —

ԲՈՒՐԴ

Անատոլու լուացուած	հօխա	15½—16
» չլուացուած	»	7—8
Ռումէլի լուացուած	»	17—
» չլուացուած	»	7½—8½
Վրաստան լուացուած	»	10½—
» կէս	»	12 —
» չլուացուած	»	17 —
Ցարբաճա	»	10 —
Լոփի Շէհիր	»	9 —

ՄԱԶԸ

Պարսկաստան	հօխա	10½—
Անատոլու	»	9½
Ճերմակ	»	—

ՃԷՕՐԻ

Գաղաքի Ա. տեսակ	հօխա	19—20
» Բ. »	»	18 —
Էնկիւրիւ	» »	18 —
Թօգաթ	» »	18½—
Սքէլէբ	» »	17 —
Եօզղատ	» »	16—17
Զօրում		16—17

ԹԻՖԹԻՔ

Էնկիւրիւ	հօխա	48 —50
Գաստամոնու	»	48 —50
Պէյբազար	»	48 —50
Զէրքէզ	»	48 —50
Վան	»	26 —

ԱՑՃԻ ՄՈՐԹ

Ադանա	9½—10կարք մէկ Օ. Լ.			
Եօզկատ	»	»	»	»
Սիվաս	»	»	»	»
Եղըրտիմ	»	»	»	»
Գայսէրի	»	»	»	»

ՁԷԹ

Մուտանիա	հօխա	6½—
Այվալը	»	6 —
Մալքրա	»	9 —
Միտիլի	«	6½—

Զլինձ թողած երկրին մէջ		9½—10
Մայէսզ Գաստամոնու	հօխա	—
Աֆիոն	»	250 —
Քիթրէ	»	24 —
Մուսամ	»	4 —4½
Կտաւատ Անատ.	քիլէ	30 —33
» Ռումէլի	»	—
Մետաքսի Պարսկ. Րէշտ	»	47 —52

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

		ղուրուշ
Խահվէ Րիօ Ա. տեսակ 100	հօխ.	850—930
« Բ. »	»	
Եէմէն	»	16
Շաքար փոշի Անգղ. կոզ.		260—262
» » Գաղղ.	»	—
» գլուխ Գաղղ.		310—315
Չայ Քօնկօ	հօխան	21 —23
» Բէքօ ծաղիկ	»	45 —70
Անագ (գոյալ)	կանդ.	930 —950
Պղպեղ (սիլիզեա)	հօխա	9 —9½
Լեղակ (ինտիկօ) Պէնկալա	»	135 —170
» » Մատրաս	»	— —
Զինք տախտ. 100 հօխա	Փր.	90 —
Երկաթ ձողաձեւ		58 —60
» տախտակ		72 —
» բեւեռացու		64 —66
Քարֆիճա		120 —
Բրինձ Իտալիոյ 100	Օկ. Փր.	42½
Կարագ եզ Ռուսիոյ	Ղրշ.	13 —14
Խավեար	»	32 —36